

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

**на дисертаційну роботу Мирощенко Наталії Юріївни
на тему: «Комерціалізація високотехнологічної продукції
промислових підприємств», подану на здобуття наукового
ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю
08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за
видами економічної діяльності)**

**Актуальність теми дисертації та її зв'язок з науковими
програмами, планами, темами**

В сучасних ринкових умовах, стратегію ефективної інтеграції України у світову економіку визначає потенціал наукомістких галузей промисловості, бізнес, яких орієнтований на виробництво і реалізацію високотехнологічних товарів і послуг з використанням результатів інтелектуальної діяльності. Здатність підприємства накопичувати і розвивати знання, створювати на їх основі інновацій, які завдяки комерціалізації могли б сприяти подоланню технологічного відставання, підвищенню конкурентоспроможності продукції вітчизняного виробництва, спрямовану в першу чергу на задоволення внутрішнього попиту та імпортозаміщення, дозволило б Україні досягнути рівня технологічно розвинутих країн, наблизитись до європейських стандартів якості життя. Отже, актуальність теми дисертаційної роботи Мирощенко Н.Ю. не викликає сумніву.

На актуальність теми дисертації вказує використання матеріалів дослідження при виконанні науково-дослідних робіт кафедри економіки підприємства та інвестицій Національного університету «Львівська політехніка»: «Обґрунтування інноваційно-інвестиційних стратегій, програм і проектів розвитку господарських структур, галузей і регіонів» (номер державної реєстрації 0118U001536), в межах якої автором запропоновано

метод ідентифікування дифузії під час комерціалізації високотехнологічної продукції, який ґрунтується на застосуванні інструментарію морфологічного аналізу та уможлиблює синтезування факторних та результативних ознак явища дифузії; «Теоретичні та прикладні засади трансферу технологій у системах стратегічного розвитку суб'єктів господарювання» (номер державної реєстрації 0118U001537), де автором запропоновано метод визначення рівня інноваційності високотехнологічної продукції підприємства, що полягає у встановленні ознак її інноваційності із урахуванням особливостей їх бієктивного відображення на різних етапах комерціалізації.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій та їх достовірність

Отримані автором наукові результати та висновки дисертаційної роботи характеризуються високим рівнем обґрунтованості і достовірності, що забезпечено використанням загальновідомих сучасних методів наукових досліджень. Для досягнення мети та вирішення поставлених завдань в роботі використовувались такі методи: порівняння, систематизації та узагальнення – (п. 1.1, 2.2, 3.1); морфологічного аналізу (п. 3.1); групування (п. 2.2, 3.2); експертних оцінок й емпіричного дослідження (п. 1.3, 2.3); порівняльного і статистичного аналізу (п. 1.1, 1.2, 2.1); факторного аналізу (п. 2.3); системного підходу (п. 3.3); структурно-логічного аналізу (п. 3.3); графічний метод, аналізу і синтезу (усі розділи дисертації). Вибрані методи дослідження відповідають предметному полю дисертації.

Як свідчить зміст дисертаційної роботи, автором сформована потужна теоретична основа дослідження.

Про високий рівень обґрунтованості і достовірності наукових положень, висновків та рекомендацій дисертаційної роботи свідчить їх

апробація на десяти конференціях.

Дисертаційна робота Мирощенко Наталії Юріївни є завершеним науковим дослідженням. Автору вдалось аргументовано та переконливо довести правильність провідної ідеї, суть якої зводиться до необхідності комерціалізації високотехнологічної продукції промислових підприємств.

У першому розділі «Теоретичні та прикладні засади комерціалізації високотехнологічної продукції промислових підприємств» автором досліджено сутність та види комерціалізації високотехнологічної продукції промислових підприємств (с. 29-48), детально проаналізовано вітчизняний та світовий досвід комерціалізації високотехнологічної продукції промислових підприємств (с. 48-58) та визначено проблеми комерціалізації високотехнологічної продукції промислових підприємств (с. 58-71).

У другому розділі «Аналізування та оцінювання комерціалізації високотехнологічної продукції промислових підприємств» у дисертації досліджено сучасний стан комерціалізації високотехнологічної продукції промислових підприємств на основі аналізу статистичних даних та експертного опитування керівників промислових підприємств (с. 76-94), визначено фактори впливу на комерціалізацію високотехнологічної продукції промислових підприємств (с. 94-106), запропоновано показники та наведено процес оцінювання ефективності комерціалізації високотехнологічної продукції промислових підприємств (с. 106-122).

У третьому розділі «Удосконалення комерціалізації високотехнологічної продукції промислових підприємств» автором представлено метод ідентифікування дифузії під час комерціалізації високотехнологічної продукції промислових підприємств (с. 126-142), розглянуто процес визначення рівня інноваційності високотехнологічної продукції промислових підприємств у процесі її комерціалізації (с. 142-154) та побудовано диверсифіковану у просторі і часі систему комерціалізації високотехнологічної продукції промислових підприємств (с. 154-169).

Дисертація написана науковим стилем, виклад матеріалів досліджень, наукових положень, висновків і рекомендацій забезпечує легкість і доступність їхнього сприйняття. В роботі максимально обмежено використання складнопідрядних конструкцій, які заважають однозначному трактуванню позицій автора, дисертація насичена професійною термінологією. Робота характеризується однозначністю, послідовністю, точністю викладу фактів.

Основні наукові результати дисертації

Зі змісту дисертаційної роботи, опублікованих здобувачем наукових праць та автореферату опанованого дисертаційного дослідження випливає, що основні наукові положення, висновки і пропозиції сформовані автором самостійно, відображають особистий внесок дисертанта, характеризуються науковою новизною.

З метою оптимального вибору виду комерціалізації в процесі інноваційної діяльності, автором розвинуто типологію комерціалізації високотехнологічної продукції промислових підприємств на основі систематизації їхніх видів за низкою істотних та незалежних ознак (с. 40-48).

Розвинуто класифікацію та змістове наповнення чинників комерціалізації високотехнологічної продукції промислових підприємств. Автором запропоновано класифікацію таких чинників за змістом, характером, джерелами виникнення, керованістю, способом впливу, зв'язками між собою, періодичністю виникнення та рівнем впливу на комерціалізацію (с. 94-106).

Удосконалено метод оцінювання ефективності комерціалізації високотехнологічної продукції підприємства, який дозволяє виявити причинно-наслідкові зв'язки між якісними і кількісними змінами значень показників комерціалізації, а також враховує економічну, маркетингову та

організаційну компоненти (с. 106-122).

Автором удосконалено метод визначення дифузії під час комерціалізації високотехнологічної продукції на основі використання інструментів морфологічного аналізу, який дозволяє забезпечити дескриптивний перехід від декомпозиції до рекомпозиції показників дифузії та навпаки (с. 126-142).

Значний науковий інтерес викликає запропонований автором метод оцінювання рівня інноваційності високотехнологічної продукції шляхом визначення ознак інноваційності, до яких автор включає якість, ціну, використовувані матеріали, призначення та функціональність (с. 142-154).

Також автором удосконалено модель побудови системи комерціалізації високотехнологічної продукції, диверсифікованої у просторі та часі, яка враховує залежність впливу дифузії та інноваційності продукції на результати комерціалізації (с. 154-169).

Достовірність досліджень, повнота відображення висновків і пропозицій в опублікованих автором дисертаційних роботах

Дисертація є результатом власних досліджень та самостійною науковою працею дисертанта. Усі наукові результати, викладені у дисертації, отримані автором особисто. З наукових праць, опублікованих у співавторстві, у дисертаційній роботі містяться лише ті напрацювання, які становлять особистий внесок здобувача. Наукові положення, висновки та рекомендації, що сформульовані у дисертації є достовірними. Достовірність забезпечено використанням матеріалів наукових досліджень вітчизняних та зарубіжних авторів, матеріали періодичних видань, статистичних оглядів, звітів, інформація облікової, фінансової та управлінської звітності вітчизняних підприємств, результати експертних досліджень, економічні огляди, Інтернет-ресурси, а також нормативно-правові акти органів

державної влади. В цілому, дисертаційна робота характеризується завершеністю, зміст дисертації відповідає поставленій меті. Зміст автореферату є ідентичним основним положенням дисертації.

Основні наукові результати дисертаційної роботи, а також відповідні елементи наукової новизни достатньо аргументовані та наведені у 18 публікаціях (2 монографії, 5 статей у наукових фахових виданнях України, з яких 2 у виданнях, які включені до міжнародних наукометричних баз даних, 1 стаття у періодичному науковому виданні іноземної держави, 10 тез доповідей на конференціях). Загальний обсяг публікацій 4,18 др.арк., з яких 3,14 др.арк. – особистий внесок здобувача.

Кількість, обсяг і якість друкованих праць надають авторові право публічного захисту дисертації.

Практичне значення результатів дослідження

Ряд положень, обґрунтованих в дисертації, мають практичну цінність. Про прикладний характер наукових розробок і пропозицій дисертанта свідчить їх практичне впровадження у навчальний процес Національного університету «Львівська політехніка» та застосовуються під час викладання дисциплін «Інноваційний розвиток підприємства» (для студентів спеціальності 051 «Економіка», спеціалізація «Економіка підприємства») і «Системний аналіз та прийняття інноваційних рішень» (для студентів спеціальності 073 «Менеджмент», спеціалізація «Управління інноваційною діяльністю»), а також під час написання магістерських кваліфікаційних робіт (довідка № 67-01-1375 від 01.08.2018 р.).

Підтвердженням практичного значення отриманих результатів також є їх впровадження у діяльність таких підприємства як ТЗОВ «Виробничо-комерційна фірма «Росток» (довідка № 79 від 13.12.2016 р.), ТЗОВ «Консалтингова компанія ВІП убезпечення» (довідка № 121-17 від

22.08.2017 р.). Практичну значущість, зокрема, мають: метод визначення рівня інноваційності високотехнологічної продукції підприємства, який полягає у встановленні ознак її інноваційності з урахуванням особливостей їх бієктивного відображення на різних етапах комерціалізації; метод ідентифікування дифузії під час комерціалізації високотехнологічної продукції, який уможлиблює синтезування факторних та результативних ознак явища дифузії; методичний підхід з оцінювання ефективності комерціалізації високотехнологічної продукції підприємства, що враховує економічну, організаційну та маркетингову компоненти; модель побудови диверсифікованої у просторі і часі системи комерціалізації високотехнологічної продукції.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації

Не заперечуючи важливість та оригінальність дисертаційного дослідження, доцільно зупинитись на певних дискусійних моментах:

1. Автором сформовано узагальнену модель управління комерціалізацією високотехнологічної продукції промислового підприємства (с. 47, рис. 1.3), на якій автор вказує, що суб'єкти комерціалізації є і керуючою, і керованою підсистемою управління одночасно, що потребує обґрунтування.

2. Не достатньо обґрунтованими є напрями розв'язання ключових проблем комерціалізації високотехнологічної продукції, які наведено у табл. 1.8 (с. 59).

3. Доцільно було б у п.2.1 звести усі статистичні дані до єдиного періоду дослідження, так як автором наводяться дані тільки за 2017 р. (с. 78-79), за 2005-2017 рр. (с. 77), 2013-2014 рр. (с. 83), 2015-2016 рр. (с. 85-86), що дозволило б повноцінно охарактеризувати стан комерціалізації високотехнологічної продукції промислових підприємств.

4. Автором наведено результати експертного опитування керівників вітчизняних підприємств, на основі яких проводився аналіз процесів комерціалізації високотехнологічної продукції (с. 87-93). Доцільно було б у додатках до дисертації показати анкету, за допомогою якої проводилось опитування, а також вказати повний перелік підприємств, уточнити рівні управління опитаних керівників.

5. Доцільно було б більш детально обґрунтувати етапи морфологічного синтезу результатів оцінювання дифузії інноваційної продукції, які розроблено автором та відображено на рис. 3.6 (с. 141).

Вищенаведені дискусійні положення не впливають на загальну позитивну оцінку та не знижують наукову та практичну цінність дисертаційної роботи Мирощенко Н.Ю.

Висновок про відповідність роботи встановленим вимогам МОН України

Дисертаційна робота Мирощенко Наталії Юріївни «Комерціалізація високотехнологічної продукції промислових підприємств» є завершеною оригінальною науковою працею, яка присвячена вирішенню актуального наукового та практичного завдання розроблення теоретико-методичних і методико-прикладних засад комерціалізації високотехнологічної продукції промислових підприємств. Автореферат дисертації відображає усі наукові положення, що винесено на захист.

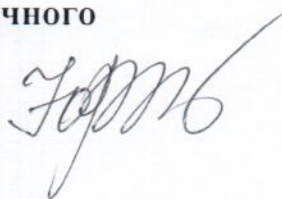
Подана до захисту дисертація написана науковим стилем, матеріал викладений у логічній послідовності, висновки науково обґрунтовані та підтверджуються результатами дослідження.

На підставі викладеного можна зробити висновок, що за своїм змістом, оформленням, актуальністю, глибиною вирішення наукових завдань, теоретичним і практичним значенням одержаних результатів дисертація

Мирощенко Наталії Юріївни «Комерціалізація високотехнологічної продукції промислових підприємств» відповідає вимогам МОН України до дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук, зокрема пунктам 9, 11, 12 «Порядку присудження наукових ступенів» (затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24 липня 2013р.), а її автор, Мирощенко Наталія Юріївна, заслуговує присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Офіційний опонент:

**кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку, аналізу і аудиту
Одеського національного політехнічного
університету**

Ю.В. Ковтуненко

Підпис к.е.н., доц. Ю.В. Ковтуненка засвідчую:

**Вчений секретар Одеського національного
політехнічного університету
к.т.н., доцент**

В.І. Шевчук